

Kapu, homok, tornaszerek, virágok, kut és kerítés.

— Folytassuk! — amiket az utcán látunk.

Járda, házak, fák, boltok, templom, kocsik és emberek.

— Nézzük csak, hogyan irtam fel a neveket. Mit tettem minden név után? — Vonást. — És az utolsó név elé? — „és“-t.

Pista! — add ide azt az izé-t! Na, mi lesz? Hozod-e már? — Miért nem hozod? Nem tudod mit kérek? — Miért nem?

Sokan mégis így beszélnek. Anélkül, hogy gondolkoznának és megmondanák a nevét, ilyen izé-vel beszélnek. Ez nem is szép, még érthetetlen is az ilyen beszéd.

Alkalmazás. Az olvasókönyvből együttesen keressenek ki főneveket.

Gyakorlás. Gyűjtsenek főnevet. Milyen iparost ismernek? Írják le a virágok, állatok stb. neveit.

1938. FEBRUAR 4. HETE.

Természeti és gazdasági ismeretek

III. OSZTALY.

A tanítás anyaga: A veréb.

Nevelési cél: A körülöttünk élő állatok megfigyelése.

Kapcsolás: Beszéd és értelemgyakorlat = a ház körül élő állatok.

Szemléltetés: Veréb képe, esetleg kitömött példány, még jobb, ha élő foglak a tanulók s a tanítás idejére kalitkában szemléltetik.

Megfigyelésre utalás: A veréb testalkata hogyan alkalmazkodik megélhetési lehetőségéhez.

Vázlat.

- I. Előkészítés. a) Számonkérés. A vakond és a denevérről tanultak felújítása és összefoglalása.
- b) Célkitűzés. Ma a verébről, mindennapos barátunkról beszélünk!
- II. Tárgyalás. a) Lelőhelye. Ahol az ember megtelepszik, megjelenik a veréb is. Ragaszkodik az ember házatájához. Nagy városokban épügy megtalálható, mint falvakban.
- b) Életmódja, testalkata. Életének jó részét a földön tölti. Tollazatának szürkés-barna színe is megegyezik a föld színével. (Alkalmazkodás!) Rövid, lekerekített szárnyával tartósan nem tud repülni. Annál biztosabban érzi magát a földön, ahol rövid, de izmos lábaival szökdecselve, az

utca és az udvar hulladékai között vagy a mezőn keresi eledelét.

c) Tápláléka. Legjobban a magvakat szereti, melyeket éles szemével hamar észrevesz és rövid, kupalakú csőrével fölszed. Nyáron, gabonaérés idején csapatokba verődik és megdézsmálja a gabonakereszteket. Ősszel meg a kertekben okoz kárt, mert összezsipkedi a gyümölcsöt. Csupán tavasszal hasznos, amikor fiókáit rovarokkal neveli föl.

d) Szaporodása. Nagyon szapora. Évenként háromszor-négyszer is költ s mindannyiszor 5—6 tojást tojik. A szülők felváltva ülnek a tojásokon és 2 hét múlva kikelnek a kicsinyek, melyek csupaszok és gyámoltalanok. (Fészeklakók.) Rendetlen, szalmaszálakból összehányt fészket többnyire faodukba vagy padlásokon rakja. Néha azonban elfoglalja a fecskefészket is és a benne levő fiókákat kidobja. Ezzel is kárt okoz.

A veréb társas madár. A kifejlődött fiatalok rendszerint régi fészkeik közelében telepednek le. Télen valamely nagy fán ütik fel tanyájukat. Ilyenkor, mielőtt lenyugodnak, nagy lármával civakodnak egymással. A veréb hangja csiripelés.

III. Összefoglalás. A veréb életmódjáról, testalkatáról, lelőhelyéről, táplálékáról szaporodásáról, hasznáról és káráról tanultak összefoglalása. A veréb ugyan nem tartozik a hasznos madarak közé, ezért irtani szokták különösen gyümölcsösök táján, de kinozni azért nem szabad! (Elmélyítés.)

1938. FEBRUAR 1. HETE.

Beszéd- és értelemgyakorlat

IV. OSZTALY.

A tanítás anyaga: A szénsav.

Nevelési cél: Az egészségre káros rossz levegő elkerülése.

Kapcsolás: A szén.

Megfigyelésre utalás: A szobában lévő rossz, elhasznált levegő.

Vázlat.

I. Előkészítés. a) Számonkérés. A jó és rossz hővezetők. Ruházatunk rossz hővezetőkől készül. Miért? A szén.

b) Célkitűzés.

II. Tárgyalás. a) A szénsav előfordulása és szerepe a természetben. A kéményekben eltávozó füsttel nagy mennyisé-